

Arvot ja resurssit omaishoidon taustalla

Jari Leppä

2.9.2008

Pieksämäki

Suomalaisten ikärakenne

- Ikärakenne muuttuu ja ikääntyvien ihmisten osuus yhteiskunnassa lisääntyy
- Suomalaisten elinikä pitenee vuodella kymmenessä vuodessa
  - miesten eliniänodote pitenee suhteellisesti naisia enemmän
  - yhä useammalla vanhuksella puoliso rinnallaan lähes elämänsä loppuun asti

Suomalaisten ikärakenne (2)

- Suomessa yli 300 000 läheisensä hoidossa olevaa ihmistä
- Näistä 33 000 kunnallisen omaishoidon tuen piirissä (v. 2007)
- Ikärakenteen vanheneminen haaste julkisen talouden kestävyydelle

Arvot omaishoidossa

- Omaisten rooli ikäihmisten hoivassa tärkeä
  - sekä inhimillisesti että taloudellisesti
- Ikäihmisten määrän kasvaessa ja toimintakyvyn parantuessa kotona asuminen korostuu entisestään
- Vanhustenhoidon tavoitteina hyvä ja turvallinen ikääntyminen

Arvot omaishoidossa (2)

- Keskeinen perusarvo palveluja kehittäessä on ihmisarvon kunnioittaminen
  - itsemääräämisoikeus ja oikeudenmukaisuus
  - osallisuus omaa elämää, yhteiskuntaa ja elinympäristöä koskevissa asioissa
  - fyysinen ja sosiaalinen turvallisuus
- Terveys ja toimintakyky vaikuttavat, miten paljon ja minkälaisia sosiaali- ja terveyspalveluita tarvitaan

Vanhustenhoito

- Suomessa painotetaan ensisijaisesti vanhusten kotona asumista ja laitoshoidon osuuden vähentämistä
- Koti- ja omaishoitoa kehitetään niin, että hoito on ennakoivaa ja siinä arvioidaan toimintakyvyn muutoksia
  - perheen ja ammattilaisten yhteistyönä
  - joustavilla ja kohdennetuilla palveluilla taataan perheen ja hoidettavan jaksaminen

75 vuotta täyttäneiden vanhusten hoitomuodot 2006 ja tavoite vuonna 2012

	2006	2012
Asvat kotona	90,1	91-92
Säännöllisen kotihoodon piirissä	11,5	13-14
Omaishoidontuen piirissä	3,7	5-6
Tehostettu palveluasuminen	3,9	5-6
Vanhainkodeissa tai terveyskeskusten vuodeosastolla	6,5	3

Omaishoito Suomessa

- Suomi edelläkävijämaa Euroopassa omaishoitoa koskevan lainsäädännön osalta
- Omaishoitajien työtä arvostetaan yhteiskunnassamme yhä enemmän
- Ongelmia: yhdenvertaisuus kuntien välillä ei toteudu

Tuoreimpia uudistuksia

- Omaishoitajien vähimmäispalkkion nosto
- Hoitopalkkio lyhytaikaisesti työstään poissaolevalle
- Omaishoitajille yksi vapaapäivä lisää
- Omaishoitajalle alle vuorokauden mittainen virkistysvapaa
- Korvauskatto omaishoitajan lakisääteisen vapaan sijaishoidolle

Omaishoito hallitusohjelmassa

- Hallituksen tavoitteena lisätä omaishoidon tuen saajien määrää
- Omaishoitajien jaksamisesta huolehtiminen
  - lakisääteisten vapaapäivien pitäminen
  - sijaisavun saatavuuden parantaminen

Tavoitteet omaishoidon kehittämisessä

- Omaishoidontuen vastuun siirtäminen kunnilta Kelalle
  - kuntakohtaisten erojen poistaminen ja omaishoitajien aseman yhdenmukaistaminen
- parantaa hoitotuen, sosiaali- ja terveystalouden, omaishoidontuen ja kotitalousvähennyksen yhteensovittamista
  - SATA-komitea antaa ehdotuksensa loppuvuodesta 2008

Omaishoidon haasteet: tulonhankinnan ansiorajat ja verotus

- Eläkeläisten mahdollisuutta saada omaishoidontukea rajoittaa usein eläkkeen pienet ansiorajat tai korkea veroprosentti
- Tällöin omaishoitaja jää helposti hänelle kuuluvan omaishoidontuen ulkopuolelle:
  - menettää eläkettään TAI
  - korkea veroprosentti vie suuren osan omaishoidontuesta
- Eläkkeensaajien tulonhankkimisrajoja nostettava ja verotusta helpotettava, jotta eläkeläinen voi toimia kunnallisena omaishoitajana ja saa siitä oikeudenmukaisen korvauksen

Omaishoidon haasteet: työvoimapula

- Tulevaisuudessa koulutetuista työntekijöistä pulaa ja samalla väestö ikääntyy ja heitä hoitamaan tarvitaan lisää henkilöitä
- Työntekijälle oikeus tehdä lyhennettyä työaikaa tai jäädä määräajaksi hoitamaan omaistaan
- Hyväkuntoiset eläkeläiset omaishoitajina

Teknologia mahdollisuutena ikäihmisten hoidossa

- mahdollistaa ikääntyvien ihmisten asumisen kotona ja itsenäisen suoriutumisen
- turvallinen ja esteetön ympäristö
- teknologia vanhuksen, omaisten ja hoitajien käyttöön
- helpottamaan jokapäiväistä elämää, mutta myös hätätilanteisiin
- Teknologia ei korvaa ihmistä, mutta se voi vapauttaa hoitajan aikaa enemmän itse hoitamiseen

Kiitos mielenkiinnostanne!